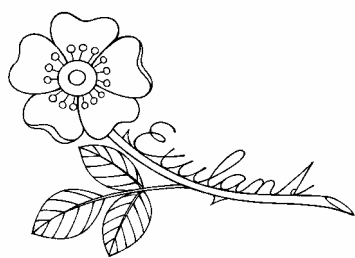

INFORMAČNÍ VĚSTNÍK č. 23 (1/2007)

občanského sdružení

EXULANT

Milí čtenáři,

před dvěma lety jsem na tomto místě napsal: „V letošním roce se nám sešlo několik kulatých výročí, která bychom si měli připomenout.“ Nic originálnějšího mě nenapadlo ani letos. Připomeňme si některá z nich – 590 let od vyhlášení laického kalicha pražskou universitou, 550 let od vzniku Jednoty bratrské, 450 let od vzniku polské větve Jednoty bratrské, 380 let od vydání Obnoveného zřízení zemského pro Čechy, 350 let od úmrtí Pavla Stránského ze Záp, 350 let od vydání Komenského díla Opera Didactica Omnia, 270 let obnovené Ochránovské jednoty bratrské. Každé z těchto výročí by stálo za samostatnou konferenci či historické pojednání.

Občanské sdružení Exulant by rádo, v rámci svých možností, něco z výše uvedených historických událostí připomnělo na společných setkáních či ve věstníku. V tomto čísle přinášíme, kromě jiného, přednášku Mgr. Pavla Smetany k výročí Jednoty bratrské, zamyšlení nad osudy J.A. Komenského, které přednesl Mgr. Miloslav Nekvasil na minulé konferenci našeho občanského sdružení, obsáhlou přednášku Mgr. Miroslava Soukupa „Cesta česká reformace“, která také zazněla na konferenci, přineseme příště. Nechceme se však jen ohlížet, chceme také připomenout, že ve středu víry našich předků byla jistota, že Ježíš Kristus je tentýž včera, dnes i na věky.

Prosíme, věnujte pozornost pozvánkám, které v tomto čísle otiskujeme a zúčastněte se akcí našeho sdružení. Zájezd po reformač-

ních památkách jižních Čech jistě nebude méně zajímavý než byly ty minulé a součástí naší konference v září, bude i shromáždění na památném místě, v kolébce Jednoty, v Kunvaldu v Orlických horách.

Příští rok chystáme kongres v Lešně. Přípravné práce jsou v plném proudu a protože potřebujeme alespoň orientačně vědět, kolik bude účastníků, prosíme o zaslání předběžné přihlášky. Nezapomeňte také na naši fotosoutěž.

A nakonec zpráva pro uživatele internetu – zelowský evangelický sbor má pěkné stránky www.zelandia.pl na nichž se můžete projít i po zelowském hřbitově a Ing. Tomáš Stodola buduje na www.genebaze.cz/~ts/index.htm unikátní přehled o pobělohorských exulantech, včetně rodokmenů.

Jan Bistranin

Ježíš Kristus je tentýž včera, dnes i na věky.

Víra v Ježíše Krista ukřižovaného, který vstal z mrtvých a žije, pomáhala českým pobělohorským náboženským exulantům přežít v často svízelných podmínkách v cizině, nesplynout s okolím a udržet si naději na návrat do vlasti i český jazyk. Bible kralická byla až do návratu v druhé čtvrtině dvacátého století pro řadu lidí jedinou učebnicí. Bible se v rodinách nejen četla,

ale byla i slabikářem a často i jedinou čítankou pro děti.

Vzpomínám si na vyprávění mé maminky o tom, jak jí její tatínek v útlém dětství naučil plynule číst, a to z Bible. Nebyla ani jediný den ve škole, ale slovem i písmem ovládala nejen jazyk český, ale i polský, ruský, ukrajinský a rozuměla trochu i německy. Ani počty ji nebyly cizí. Vyznala se nejen v domácích, ale i zemědělských pracech atd. Po návratu do vlasti v roce 1947 se jí úřady ptaly, jaké má vzdělání. Když řekla, že nechodila do školy, tak úředníci byli na rozpacích, co jí mají do občanského průkazu napsat. Tak se ptali, co umí. Když to zjistili, tak jí řekli, že to, co umí ona, neumí ani ti, kteří mají za sebou osmiletou školní docházku. Životně ještě důležitější však bylo to, že již v raném mládí uvěřila v Ježíše Krista jako svého Spasitele a Pána a tuto víru zachovala až do konce svého života. Pán Ježíš Kristus, ten ukřižovaný a zmrtvýchvstalý, byl pro ni pevnou nadějí v často velmi složitých podmínkách a utrpení.

Bible a živý - zmrtvýchvstalý Pán Ježíš Kristus - to není něco, co patří do minulosti. Vždyť Kristus Ježíš žije a přijde s mocí a velikou slávou. Tak to slíbil. Jeho slovo je pravda. Na to se můžeme spolehnout. Událost Ježíšova ukřižování, zmrtvýchvstání i nanebevstoupení nejen nelze ničím nahradit, ale její význam se během doby nemění a každý k ní zaujímáme nějaké stanovisko.

Apoštol Pavel v 15.kapitole prvního listu Korintským píše: „*Odevzdal jsem vám především, co jsem sám přijal, že Kristus zemřel za naše hříchy podle Písem a byl pohřben; byl vzkříšen třetího dne podle Písem, ukázal se Petrovi, potom Dvanácti. Poté se ukázal více než pěti stům bratřím najednou; většina z nich je posud na živu, někteří však již zesnu-*

li... Milostí Boží jsem to, co jsem, a milost, kterou mi prokázal, nebyla nadarmo...“ (1Kor 15, 3-6.10a).

Skutečnost, že Ježíš Kristus zemřel za naše hříchy a vstal z mrtvých pro naše ospravedlnění (viz Ř 4,25-Kral.) je stále velice aktuální. Platilo to v době apoštola Pavla, platilo to ve středověku, v minulém století a platí to i dnes. Osobní živá víra v Ježíše Krista ukřižovaného a vzkříšeného, důležitá ke spáse člověka, byla důvodem k tomu, aby naši předkové pro zachování a svobodné vyznávání této víry a její aplikaci v každodenním životě opouštěli českou vlast. Vždyť tato víra přesahuje pozemské strasti a umožňuje vstup do vlasti nebeské. I dnes to platí, nejen v minulosti. Ježíš Kristus se nezměnil. Stále miluje člověka. Jeho oběť za naše hříchy neztratila na své účinnosti ani na svém významu. Nelze ji ničím nahradit. Záleží však na nás, co s ní uděláme. Ona objektivně existuje, ale pro nás je užitečná teprve ve chvíli, kdy ji přijmeme pro sebe, kdy uvěříme, že Pán Ježíš Kristus zemřel také za naše hříchy. To ovšem musíme přiznat, že jsme hříšníci, kteří si zaslouží Boží spravedlivé odsouzení. Abychom odsouzení nebyli, potřebujeme Boží milost. A protože nemáme čím naše hříchy odčinit, potřebujeme toho, kdo tento náš dluh vyrovná za nás. Tím je jediný - Pán Ježíš Kristus. On je jediná cesta k Bohu, ne jedna z cest, pokud chceme, aby Pán Bůh byl i naším nebeským Otcem. Jiné cesty k Bohu jsou jediné cestou k Božímu soudu a věčnému zavržení od Boha.

Přeji Vám, aby víra v ukřižovaného a zmrtvýchvstalého Pána Ježíše Krista nebyla jen vírou Vašich předků, ale i Vaše osobní víra. Aby to byla víra, která se projevuje jako mocná v každodenních životních situacích; víra, která zprostředkovává spasení a věčný život.

Dobroslav Stehlík

Jednota bratrská – Unitas fratrum její vznik a zápasy před světovou reformací

V tomto roce si připomínáme 550. výročí založení Jednoty bratrské, jedinečného květu, který vykvetl v bažinatém prostředí středověké římskokatolické církve. Není to však zbytečná práce, zabývat se vzdálenými dějinami malé evangelické církve dnes, v moderním světě, který žije zcela jinými idejemi? Mohou nám zápasy Jednoty bratrské ukázat cestu z Labyrintu světa moderní doby, jehož jsme součástí? Naši evangeličtí předkové se před 80 lety při vzniku Československé republiky spojili v jedinou evangelickou církev na základě dvou reformačních vyznání: Bratrského vyznání ve vydání J.A. Komenského z roku 1662 a Českého vyznání z roku 1575. Jistě to nebylo náhodou, že se Českobratrská církev evangelická ve svém počátku přihlásila k tomuto vyznavačskému odkazu české reformace a především k odkazu Jednoty bratrské, který vyrostl z těžkých zápasů o Kristovu pravdu.

J.A.Komenský, poslední biskup staré Jednoty, píše v úvodu Bratrské konfese, kterou vydal v roce 1662: „*Nevěděl jsem dávno, jaká pěkná chvála tomuto vyznání víry předků našich dána byla od velikých mužů, Luthera, Melanchtona, Bucera, Vergeria a jiných. Nyní pak se mi otevřely oči a za tu předrahou, otcům našim danou, nám pak ostatním jejich synům dochovanou perlu, srdečně Boha chválím a pochválí ji sám každý pobožný, kdo po tolika různicích, Duchu zde ve větríčku libém vanoucího a jen pokoj a pravdu k spasení vzdělávajícího, náležitě pozorovat bude...Já toto vyznání víry otců našich tím raději v starosti své a již se k vykročení odtud stroje, vydávám, abych*

v jaké víře život svůj skonávám, osvědčil, nic nad to lepšího v žádném náboženství pod nebem nenalézaje, což smrtí svou pečeti, skrze milost Pána Ježíše spasen že budu, věře, jako i moji otcové.“ Tak vděčně přijal stárnoucí Komenský Bratrskou konfesi, která byla výsledkem zápasů a života Jednoty bratrské. Smíme mít proto naději, že naše společné přemýšlení o Jednotě bratrské nebude nadarmo. Že návrat k duchovním kořenům české reformace se stane jedním z důležitých podnětů při obnově naší církve.

Duchovní a kulturní prostředí vrcholného středověku Čechách.

Prof. R. Říčan ve své knize *Od úsvitu reformace k dnešku* píše: „*Je to vždycky velká věc, zanít-li se pro pravdu Kristovu jednotlivce nebo skupina lidí. Postavili se za ni celý národ, nebo aspoň jeho valná část, je to zvláštní milost toho, který vládne lidskými srdci. Ti věrní pak nepochybně tvoří jádro národa a tím, v čem byli věrní, volají ještě vzdálené potomky k následování. Takovým Božím darem a pro budoucnost závazkem se stalo, že se český národ ve své veliké většině postavil za svědectví Mistra Jana Husa.“* (str. 32) Kazatelská Husova činnost v Betlémské kapli a později, když musel opustit Prahu, jeho kázání na venkově a jeho duchovní spisy zanechaly hlubokou stopu nejen v elitě národa, ale i ve venkovském lidu, který ve své většině porozuměl Husovu zápasu o obnovu církve a o čistotu Kristova evangelia.

Brzy pod odchodu M.J.Husa do Kostnice, začalo se z podnětu Husova přítele a spolupracovníka Jakoubka ze Stříbra, s vysluhováním sv. Večeře Páně pod obojí způsobou - to znamená, že i laici přijímali chléb i kalich s vínem. Poprvé se tak stalo v kostele u sv. Martina ve zdi, o kte-

rý pečuje naše církev. M.J.Hus tento čin M. Jakoubka písemně schválil i když si uvědomoval, že si tím před Kostnickým koncilem přitíží. Přijímání pod obojí se rychle rozšířilo mezi všemi českými křesťany, kteří toužili po nápravě zesvětštělé středověké církve. Byl to však hluboký zásah do struktury tehdejší církve, protože rušil propastný rozdíl mezi vysvěcenými kněžími a Božím lidem. I dnešnímu křesťanu připomíná husitský kalich společenství Kristova lidu, kde není rozdílu mezi chudými a bohatými, mezi kněžími a laiky, kde i ten nejchudší je bratrsky přijímán a podílí se na Kristových darech. Současně zápas o kalich nám připomíná, že k plnému křesťanství patří nejen biblické kázání, ale i účast na Kristových svátostech. Kalich se stal důležitým symbolem české reformace, která přijala jako rozhodující a jedinou autoritu Krista ukřižovaného a vzkříšeného, jak se s ním církev setkává v Písmech Nového zákona.. Podle kalicha se husité také nazývali kališníci, nebo utrakvisté - podobojí. Obecně se Husovým stoupencům začalo říkat Husité.

Po mučednické smrti M.J.Husa a jeho přítele Jeronýma Pražského, byli věrní křesťané v Čechách vystaveni přetěžkým zkouškám. Události v naší zemi dostaly rychlý spád. Česká šlechta v roce 1417 poslala Kostnickému koncilu protestní list proti nespravedlivému odsouzení kostnických mučedníků. Tento protest však byl koncilem radikálně odmítnut. Češi měli být přivedeni k bezpodmínečné poslušnosti třeba i násilím. Tvrdý postoj koncilu zastrašil nejen univerzitní profesory, měšťany a mnohé šlechtice, ale i těžce nemocného krále Václava IV. A v této chvíli se Husovy pře a jeho reformních požadavků ujaly široké vrstvy národa. Po smrti krále Václava (1419) se nástupcem

na českém trůnu měl stát jeho bratr, uherský král a císař Zikmund, který se rozhodl náboženskou revoluci v Čechách potlačit úplně. Jeho přívrženci začali na jeho pokyn pronásledovat Husity (zajatí kouřimští kněží, stoupenci Kalicha, byli uvrženi do kutnohorských šachet atd). Husité stáli před nejtěžší otázkou, zda se mají proti nespravedlivé duchovní i světské moci, jmenovitě proti králi Zikmundovi (ryšavá šelma ze Zjevení) postavit s mečem a vojenskou mocí. Což není pronásledování věrných předzvěstí Kristem ohlášených posledních dnů a druhého příchodu Krista krále na tuto zem, aby soudil živé i mrtvé? Bezohledné násilí na jedné straně a ujištění univerzitních profesorů, že je povinností pravých křesťanů hájit Kristovu pravdu i mečem na straně druhé, převážily. Husité se rozhodli bojovat. Nepřemožitelným vůdcem se stal Jan Žižka z Trocnova. Na obranu Kristovy pravdy se postavila Praha i další významná města. Střediskem odhodlaných bojovníků se stalo město Tábor založené v roce 1420.

Tak začala krutá, mnoho let trvající náboženská válka. Papež s císařem organizovali křížácká tažení, při nichž se proti kacírským Čechům postavila většina evropských národů. Z boje za náboženské ideály však vyšli Husité vítězně. Pod vedením Žižky byla osvobozena Praha, obležená Zikmundem v roce 1420. Zikmund byl i při další vojenské výpravě do Čech poražen. Po smrti Žižkově se stal hlavou husitských vojsk Prokop Holý-Veliký, který dosáhl vítězství nad křížáckým vojskem u Ústí nad L. (1426), u Tachova (1427) a u Domažlic (1431). Husitské vojsko podniklo několik „spanilých jízd“ i do sousedních zemí (Německo, Slezsko, Lužice a další). Těchto výprav Husité využili k šíření reformačních idejí a k ospravedlňování svého zápasu..

Vítězství Husitů donutilo Basilejský koncil (1431), aby s nimi začal jednat. Husitské náboženské hnutí přijalo program obnovy církve, vyjádřený v tzv. 4 pražských artikulích: Svobodné kázání slova Božího, vysluhování sv. Večeře Páně věrným křesťanům pod obojí způsobou podle ustanovení Pána Ježíše Krista, odejmutí majetku a světského panování kněží a církevním hodnostářům a trestání smrtelných hříchů všech stavů včetně kněžského.

Poslové, které koncil vyslal do Čech, aby sjednali podmínky náboženského smíru, přijali pod tlakem Husitů jako svrchovanou normu rozhovoru svědectví Písem. Tyto normy byly přijaty v tzv. Soudci chebském (1432). Byl to veliký úspěch, protože obě strany se zavázaly, že nejvyšší autoritou při rozhovorech bude Písmo sv., praxe prvotní církve a usnesení prvních koncilů. Husity v Basileji zastupoval Mistr Jan Rokycana, Mikuláš z Pelhřimova, Prokop Holý, Petr Payne a další. Koncil byl vojenským vítězstvím husitů donucen reformní program schválit. Tehdy se však ukázala nejednota České reformace. Pražané a vysoká šlechta usilovali o usmíření s Římem za každou cenu. Ti tvořili umírněné křídlo České reformace. Univerzitní mistři a měšťané proti tomu usilovali o přijetí 4 pražských článků jako jedinou podmínku smíru a Táborité, kteří v poslušnosti Písem pokročili nejdále, jakýkoliv kompromis odmítli. Výsledkem vnitřního napětí uvnitř husitského hnutí byla bratrovražedná bitva u Lipan (30.5.1433), při níž byli Táboři a Sirotci českou katolickou šlechtou a Pražany poraženi. V této bitvě zahynul vynikající vůdce Táboritů Prokop Holý a další významné osobnosti. Vítězové s koncilem dále jednali. Nakonec byla Čechům povolena tzv. Kompaktáta –

vysluhování sv. Večeře Páně pod obojí. Ostatní požadavky Husitů byly odmítnuty nebo natolik okleštěny, že téměř ztrácely smysl. Politická i náboženská situace v Čechách se začala uklidňovat. V Jihlavě 1436 byl císař Zikmund slavnostně korunován za českého krále. Dlouho se však svému vítězství netěšil. Zemřel v prosinci 1437 ve věku téměř 70 let. V paměti národa zůstal „šelmou zrzavou“, králem, který věrolomně zrušil své sliby a své královské slovo.

Albrecht II., nástupce Zikmundův, vládl v českých zemích pouhé dva roky. Po jeho smrti byl zvolen českým králem nedospělý Ladislav Pohrobek (syn Albrechta II.) Zemskou vládu v této době zastupoval Oldřich z Rožmberka (katolík), kterému se však nepodařilo získat v Římě potvrzení kompaktát ani potvrzení volby J. Rokycany za pražského arcibiskupa. Tím byla posílena strana Podobojí, vedená panem Ptáčkem z Pirkenštejna (1444) a po jeho smrti Jiřím z Poděbrad, který se r. 1448 zmocnil Prahy, strategicky nejdůležitějšího místa v zemi. R. 1452 byl českým sněmem zvolen za zemského správce do doby, než Ladislav Pohrobek dospěje.

Zakrátko však po své korunovaci osmnáctiletý král Ladislav nečekaně zemřel na mor. O uprázdněný trůn se sice ucházelo několik evropských panovníků, českým sněmem však byl zvolen za krále Jiří z Poděbrad, který si jako zemský správce získal velikou autoritu všech vrstev. Král Jiří patřil k mírné straně Podobojí. Přijal však volbu jako král obojího lidu. Kronikář píše, že „*mnozí plakali z radosti, že milý Bůh je vysvobodil z moci německých králů.*“ Válkami hospodářsky i duchovně vyčerpaná země, nedořešené vztahy s Římskokatolickou církví, náboženské rozdělení národa, neschválení Jana Rokyc-

cany pražským arcibiskupem, to vše tvořilo podmínky, v nichž se začala tvořit budoucí Jednota bratrská.

Pod kazatelnou Mistra Jana Rokycany

Duchovní vůdce Husitů Mistr Jan Rokycana, farář v Týnském chrámu, zvolený, avšak nikdy neschválený pražský arcibiskup, se narodil před r. 1397 v rodině rokycanského kováře. Nadaný chlapec strávil nějaký čas v augustiniánském klášteře, kde získal základní vzdělání. Během studií na pražské univerzitě horlivě naslouchal kázáním M.J. Husa. Na univerzitě získal hodnost bakaláře a později i mistra svobodných umění. Přes své mládí se po smrti Jakoubka ze Stříbra stal duchovním vůdcem strany podobojí. Roku 1424 byl vysvěcen na kněze a v témže roku zachránil svou výmluvností Prahu před Žižkovým hněvem. V r.1435 byl v Praze zvolen pražským arcibiskupem. Od roku 1427 byl kazatelem ve starobylém kostele P.Marie u Týna (Týnský chrám), kde oslňoval posluchače ohnivými kázáními. Už jsme hovořili o jeho významné účasti na Basilejském koncilu, kde obhajoval vysluhování sv. Večeře Páně pod obojí. Císař Zikmund, který se před korunovaci za českého krále zavázal, že se zasadí o schválení volby Jana Rokycany, svůj slib nedodržel. Naopak ho zbavil fary v Týně a usiloval o jeho život. Po smrti Zikmundově, na sněmu, který byl svolán v r. 1440, byl Rokycana znovu potvrzen za arcibiskupa. Sjednotil Kališníky a po dobytí Táboru vojskem Jiřího z Poděbrad, byl Jan Rokycana uznán za hlavu všech Podobojích-utrakvistů. Zasazoval se o podstatné věci evangelické víry, ve věcech nepodstatných byl připraven ke kompromisu. Neznal však ústupky ve věcech mravních. Ve svých kázáních

podrobil ostré kritice bohatství duchovenstva, lakomství, rozmařilost a zhýralost kněží i papežů, úplatné dosazování biskupů do církevních úřadů a volal k návratu k prostotě a chudobě prvotní církve apoštolské. Jednota bratrská mu později vytýkala, že se nerozešel s Římskou církví a nepřipojil se k nim. Nebyla to však z jeho strany zbabělost. Uvědomoval si, že takový rozchod s univerzální církví by opět rozdmýchal nové sváry a že by nakonec vedl k novému prolévání krve v českém národě. Navíc si uvědomoval naléhavou potřebu svěcení kněží. To bylo tehdy možné jen od biskupů římské církve. Mistr Jan Rokycana spolu s Jiřím z Poděbrad usilovali o důstojný smír s církví. Avšak naděje na klidný politický i církevní život byly zmařeny papežem Piem II., který vyhlásil r. 1462 kompaktata za neplatná. Král Jiří s Mistrem Rokycanou papežovo rozhodnutí odmítli. A tak se staly naše země opět místem náboženských bojů. V r. 1471 zemřel Mistr Jan Rokycana a o několik měsíců později i král Jiří z Poděbrad.

Moc kázaného evangelia

Pod kazatelnou Mistra Jana Rokycany se asi od r.1452 shromažďovala velká skupina posluchačů, kteří brali jeho slova velice vážně. Uvědomovali si, že ve zpronevěřilé církvi nemohou dosáhnout jistoty spasení. Kladli si otázky, zda svátosti, vysluhované nehodnými kněžími, jsou vůbec platné. Jména těchto posluchačů neznáme. Známe však jméno jejich duchovního vůdce, který byl připraven z Rokycanových kázání vyvodit konkrétní důsledky. Tento muž se jmenoval Řehoř Pražský. On byl nejvlastnějším zakladatelem a duchovním otcem Jednoty. Řehoř podle pozdější zprávy byl synem Rokycanovy sestry, která se provdala za chu-

dého zemana. Řehoř byl nejprve správcem majetku některých pánů, později spravoval majetek významného pražského kláštera „Na Slovanech“, kde se pěstovala slovanská bohoslužba. Byl nejen spolehlivým správcem. Získal si velikou úctu také svou vnitřní opravdovostí a mravní integritou. Víme o něm, že znal latinu a že dokonce v klášteře jako laik občas kázal. Toužil po tom, aby mohl sloužit Kristu celým svým životem. Shromáždil kolem sebe řadu přátel, kteří vesměs patřili k Rokycanovým posluchačům. Ti byli podobně jako on zasaženi ve svém srdci Rokycanovým horlením proti zesvětšelé církvi, kritikou současných Husitů, kteří opustili první lásku a nedbali na poslušnost Kristových řádů. Rokycanova kázání byla živá, reagovala na konkrétní situaci církve i celého království. Podobně jako jeho předchůdci varoval před Antikristem, který pronikl do všech církví. Upozorňoval však, že s Antikristem je možné bojovat jenom duchovními zbraněmi. Řehoř a jeho přátelé, kteří byli Rokycanovými kázáními zneklidněni, se začali ptát, jak tedy dojít jistoty spasení. Hledali oporu mezi probuzenými křesťany i na jiných místech království (Vilémovští bratři).

Rokycana sám viděl zpočátku ve skupině kolem Řehoře své duchovní děti. Vedl s nimi rozhovory, odpovídal na jejich úzkostné otázky. Byl to on, který je upozornil na jednoho z nejpozoruhodnějších myslitelů české reformace, na Petra Chelčického. Petr Chelčický se narodil v zemanské rodině nedaleko Chelčic u Vodňan kolem roku 1380. Nevíme mnoho o jeho školním vzdělání. Latinské knihy mohl číst jen v překladu. V jeho duchovním vývoji ho ovlivnil, podobně jako M. Jana Husa, anglický theolog Viklef a Valdenští, kteří z Německa pronikali do

jižních Čech. Vedl rozhovory s nejvýznačnějšími osobnostmi reformačního hnutí a pozorně jim naslouchal. Svrchovanou autoritou pro něj však bylo svědectví Písem, především Nového zákona se středem v Kázání na hoře, kterému je třeba všechno v církvi podřídít. Podle Chelčického, církev má jít za svým ukřižovaným Pánem cestou kříže. Má se svěřit jeho ochraně i tehdy, je-li vystavena násilí. Církev a církevní praxe musí být očištěna od všeho, co se s Kristovým slovem nesrovnává. Mnohé církevní tradice radikálně odmítl, od kněží požadoval pravou víru a příkladný život. Zákon Boží platí beze zbytku. Úcta k životu bližního pro něj znamená odmítnut násilí, dokonce i obranné války. Kriticky se stavěl k moci státní vůbec. Uvědomoval si však, že světská vrchnost je ve světě hříchu nezbytná, že je její povinností zachovávat řád a spravedlnost. Odmítl rozdělení společnosti do tří stavů: panský, kněžský a poddaný, protože v Kristu jsou všichni věřící bratry a sestrami.

Revoluční myšlenky Petra Chelčického oslovily širokou veřejnost. Kolem jeho osoby se také časem vytvořila nevelká skupina Chelčických bratří. Řehoř se svými přáteli našli v díle Petra Chelčického odpověď na nejdůležitější otázky, které je zaměstnávaly. V jejich srdcích vznikla touha po takovém společenství, v němž by dosáhli jistoty spasení. Toužili po tom, aby jako nepatrná menšina, uskutečňovali Kristovy řády a tak se stali příkladem a výzvou zvlažnělé církvi.

„ V křesťanských dějinách se často opakuje toto rozcestí: Mají jít probuzení křesťané samostatně, nebo mají setrvat v církvi přes její stíny? Má se reforma v církvi uskutečnit oddělením, nebo další snahou o nápravu všechněch? “ (R. Řičan: *Od úsvitu....*)

Odchod do Kunvaldu

Když dozrávalo rozhodnutí bratří „z nouze spasení“ jít vlastní cestou, které mělo dalekosáhlé důsledky, vyzývali i Rokycanu, aby se zřekl svého postavení a připojil se k nim. On však jejich výzvu odmítl. Řehoř s kruhem bratří se v roce 1457 nebo 58 rozhodl odejít do ústraní, do vsi Kunvaldu, nedaleko města Žamberka, kde byl horlivým farárem kněz podobojí Michal, který si získal důvěru bratří. Ves Kunvald patřila k tzv. Litickému panství, které bylo majetkem Jiřího z Poděbrad. Ten po přímluvě Rokycanově dal souhlas k přestěhování pilných a tichých lidí na své panství. Zde tedy bratři založili první bratrský sbor. K bratrstvu se zanedlouho připojily i další reformní skupiny (bratři Chelčičtí, Vilémovští, Žatečtí), když vyznali, že se ve všem chtějí řídit zákonem Božím. Zpočátku zůstali na radu Rokycany v církvi podobojí pouze jako řeholní bratrstvo.

První pronásledování

Přestože se bratři stáhli do ústraní, budili přece pozornost: rušili jednotu Husitské církve, odmítali většinu kněží pro jejich bezbožnost, lišili se důsledným životem podle Evangelia, opovažovali se kritizovat většinovou církev. Přestože se Rokycana zpočátku bratří zastával, byli někteří z nich - i bratr Řehoř - vězněni, mučeni a někteří z nich ve vězení zemřeli. Král Jiří z Poděbrad se přísežně zavázal před svou volbou za krále, že odstraní ze země všechny bludaře a schizmatiky a nyní byl nucen plnit svůj závazek.

Mezitím bratři začali budovat své společenství podle Nového zákona. Při tzv. Svolení na horách Rychetských r. 1464 se zavázali, že budou žít ctnostným životem, slíbili si, že se budou navzájem vzdělávat

a že se podřídí sborové kázni. Husitští kněží, kteří se k Jednotě připojili, se také zavázali žít příkladně, dále se vzdělávat v Písmu a věnovat se plně duchovenské službě. Svou obživu získávali řemeslnou prací. Při pastýřských návštěvách rozptýlených členů sboru provázel kněze tzv. tovaryš, jako svědek jeho práce. Nejzávažnější otázkou však bylo, kdo je pravým knězem církve a kde kněze získat, když katoličtí biskupové odmítají udělit svěcení husitským kněžím? Bratr Řehoř již tehdy dospěl k reformačnímu názoru na všeobecné kněžství, to znamená, že všichni věřící křesťané vykonávají kněžský úřad. Z nich si pak Kristus vyvoluje správce sboru, kterým svěčuje zvláštní duchovní obdarování. Jsou posvěceni nikoli lidmi, ale Duchem svatým. Církev, případně biskup, má za úkol jen potvrdit jejich způsobilost k této službě.

Bratři se hned nerozhodli pro vlastní kněze. Šlo totiž o mimořádně citlivou otázku. Celé křesťanstvo dosud věřilo, že jen biskupové, kteří přijali své biskupské svěcení v posloupnosti od apoštolů (tzv. nepřerušovaná apoštolská sukcese), mohou světit nové kněze. Bratři věděli, že v okamžiku, kdy zřídí vlastní kněžský řád nezávislý na biskupském svěcení, budou tvrdě pronásledováni jako kacíři.

Proto se jejich zástupci vydali na cesty, aby zjistili, zda není nějaká církev, k níž by se mohli připojit. Jednali se zástupci církve pravoslavné, s arménskými křesťany i s bogomily. Se stavem těchto církví však nebyli spokojeni. Ukázalo se, že se nemohou ze závažných důvodů připojit ani k valdenským, ani k táborům. Tak dozrávalo v Jednotě rozhodnutí zříditi vlastní kněžský řád.

Volba vlastních kněží ve Lhotce u Rychnova

Že nešlo o svévolný čin, dokazovali později Bratři zvláštními zásahy Božími. Jan Blahoslav ve své knížce „O původu Jednoty bratrské“ píše, že jim utrakvistický kněz Martin Lupáč poradil: *“Chcete-li vy dobře státi, musíte vy kněží z sebe míti a mezi sebou rád zříditi, jinak nikoli nestanete, ale přijdete na skázu.... Nato někteří jemu odpověděli“ ‘Bojíme se kněže Martine, abychom tím proti Bohu nezhřešili, když bychom opustíce římské kněží, sami sobě kněžství vyzdvihli.’ On pak řekl: ‘Proti Bohu nic tím nezhřešíte a proti lidem bez viny nebudete.’*

Prof. Řičan píše o bratru Řehořovi, *„že byl posílen jakýmsi viděním o budoucích kněžích Jednoty a přijal je jako Boží zjevení.*

Roku 1467 vyhlásili Bratři ve všech sborech modlitby s půstem, aby jim Bůh milostivě ukázal, zda již nastal čas k odloučení od kněžského řádu římského a ke zřízení vlastního kněžství. Aby poznali Boží vůli, zda Bůh souhlasí s jejich rozhodnutím, užili podle biblického příkladu los, který vyšel kladně. Bratři se tedy shromáždili na Zelený čtvrtek 26. března 1467 ve Lhotce u Rychnova v počtu asi 60 mužů. Nejprve zvolili dvacet starších, kteří měli pečovat o správu sborů. Po tomto aktu vybrali volbou 9 obdarovaných a osvědčených bratří. Připravili dvanáct lístků. Z nich na třech bylo napsáno ano a devět zůstalo prázdných. Mohla tedy nastat taková situace, že by nebyl z nich zvolen nikdo, případně jen jeden, nebo dva. Bratři viděli projev Boží vůle v tom, že hned při první volbě byli zvoleni všichni tři bratři: Matěj z Kunvaldu-selský syn, Eliáš z Chřenovic na Moravě a krejčí Tůma z Přelouče. Ten jediný ovládal latinu. Bratr Řehoř volbu připravoval, sám se však volit nenechal.

V Jednotě požíval až do smrti velikou úctu a autoritu skutečného vůdce. Z podnětu bratra Řehoře byl pověřen vedením nejmladší ze zvolených, bratr Matěj Kunvaldský.

Mohou však zvolení bratři vykonávat kněžskou službu bez řádného svěcení? To byla pro mnohé přetěžká starost. Aby vyšli vstříc těm, kdo měli pochybnosti, rozhodli se bratři, že požádají kněze bratra Michala Žamberského, který měl římské svěcení a k tomu některého kněze valdenského, aby podle biblického příkladu bylo svěcení přeneseno na tři zvolené vzkládáním rukou. Podle staré tradice vznikla při této příležitosti dobře známá bratrská píseň: Radujme se vždy společně. Bratři touto písní vyjádřili hlubokou vděčnost Pánu Bohu za to, že jim daroval vlastní kněze.

Tímto odvážným činem proti sobě vyvolali velikou nenávist a pronásledování. Rokycana, s nímž se už Bratři neradili, se jich zřekl. Po roce 1468 mu poslali celkem sedm dopisů, v nichž zdůvodnili své jednání „nouzí o spasení“. Podobně poslali Bratři obranné listy králi Jiřímu. Ten však nechal některé z nich uvěznit a mučit. V této době došlo k prvnímu exilu. Moravští bratři se museli vystěhovat do Rumunska (Multansko). Většinou se však vrátili, když se král Jiří z Poděbrad musel bránit před křížáckými vojsky vedenými uherským králem Matyášem

V této době, kdy byli Bratři velmi ohrožení, přijali mezi sebe pronásledované Valdenské, kteří vytvořili sbory v Lanškrouně a Fulneku.

Po smrti krále Jiřího se stal českým králem Vladislav Jagelonský, přesvědčený katolík, který vládl až do roku 1516. Při korunovaci udělil všeobecnou amnestii, takže se uvěznění bratři dostali opět na svobodu.

Trpělivým snášením nepřátelství, tichou a poctivou prací a opravdovou zbožností, si časem bratři získali nemalou úctu. Nejen venkovský lid, ale i někteří šlechtici obdivovali jejich opravdovost a začali se jich zastávat. Byli to Jan Kostka z Postupic (jeho panství bylo v Brandýse n. Orlicí a v Litomyšli), Jan Tovačovský z Cimburka, který umožnil růst sboru v Mladé Boleslavi, Ctibor Tovačovský, který je vzal pod svou ochranu v Hranicích a v Přerově. Předpokládá se, že kolem roku 1480 tvořily Jednotu 1-2 tisíce členů.

Navzdory pronásledování docházelo k dalšímu přílivu členů, mezi nimiž byli již lidé theologicky vzdělaní. Ti pomáhali bratru Řehořovi promýšlet důležité bohoslovecké otázky: vztah víry, milosti a skutků atd. Pomáhali psát obrany proti pomluvám. Tak vytvořili předpoklad pro širší dialog se zástupci církve podobojí, především s administrátorem Václavem Korandou, nástupcem Rokycanovým. Nepodařilo se jim ho přesvědčit. Při rozhovorech však získali nový pohled na křest dětí, a na některé další věroučné otázky. Úmrtím bratra Řehoře Pražského 12. srpna 1474, který byl po dvacet let vůdcem a iniciátorem Jednoty, se uzavírá první etapa tohoto podivuhodného společenství.

Jednota se otvírá světu

Bratři od samotného počátku sledovali jeden cíl: naplnit hojnější spravedlnost, než je spravedlnost zákoníků a farizeů podle Kázání na hoře (Mt 5). Tuto Ježíšovu výzvu však pochopili do velké míry zákonicky. To nevedlo k vnitřnímu pokoji a k jistotě spásy. Vždyť Kristův zákon nenaplní nikdo z lidí. Důsledkem vnitřní rozpolcenosti byl pak neradostný život. Co mělo přinášet pokoj lidskému srdci,

stalo se pro ně břemenem. Zvláště těžkým problémem byl vztah Jednoty k světské moci. Otázka vojenské služby, přísahy, správa obcí, to vše působilo Úzké radě nemalou starost. Nová generace bohoslovecky vzdělaných členů Jednoty, mezi které patřili Lukáš Pražský, Vavřinec Krasnický, Lukášův starší bratr Jan Černý, Mistr Havel, začala upozorňovat na spasení z víry v zásluhy Kristovy, na potřebu spolehnout na Kristovu oběť, aniž by schvalovala lehkomyšlné opouštění Zákona Božího. Zaujímalí kladnější stanovisko k životu křesťana ve světě.

Přesto vztah víry a skutků zůstával po určitý čas otázkou spornou. Bratr Lukáš, později rozhodující osobnost v Jednotě, zmiňuje, že si obě strany navzájem sloužily k lepšímu porozumění Božího zákona. Problém se stával stále aktuálnější, jakmile do Jednoty vstupovali i měšťané a dokonce se o členství ucházeli i páni.

Bratr Matěj, patriarcha Úzké rady, nedovedl dát uspokojivou odpověď na tyto otázky a proto roku 1490 svolal do Brandýsa nad Orlicí sněm všech kněží, jáhnů i soudců. Modlitby a půst měly připravit toto rozhodující shromáždění. Hlasováním přítomných Bratři byl nakonec schválen kladný vztah k světské moci. Ani toto usnesení neukončilo jisté napětí, které v Jednotě přetrvávalo.

O rok později byli znovu vysláni někteří Bratři na Východ, aby se doptávali na lepší křesťanské společenství (B. Lukáš Pražský, Mareš Kokovec, Martin Kabátník a Kašpar z Branibor). Vyslanci prošli balkánskými zeměmi, Ruskem, prošli Palestinou až do Egypta. Výsledek těchto cest, které trvaly půl druhého roku, byl negativní. Hledanou církev, k níž by se mohli připojit a kde by dosáhli upokojení srdce, nenašli.

Nový sněm, který měl vyřešit sporné otázky a nastolit vnitřní pokoj a jednotu, byl svolán roku 1494 do Rychnova nad Kněžnou. Zde došlo k nové volbě do úzké rady. Do vedení se dostali zástupci mladší vzdělané generace: Bratr Lukáš a bratr Vavřinec Krasnický. Tento sněm, jenž pokračoval v Přerově na Moravě, přijal řadu rozhodnutí: Bratřím bylo povoleno žít se řemeslem a živností. Jednalo se o svátosti Večeře Páně, o tom, jak naložit s knězi, kteří ve své službě selhali. Jednota bratrská se náhle otevřela do široka, aniž by se z ní vytratil zápas o pravdivý život v poslušnosti Božího zákona.

Žel, neobešla se tato proměna bez bolestného rozchodu. Řada starších členů Jednoty se nesmířila s novou orientací úzké rady a vedla útočnou kampaň proti novému vedení Jednoty. Tento zápas nakonec skončil rozchodem obou stran. Ale to je již další kapitola v životě Jednoty bratrské. Na své cestě se má Jednota setkat s novými impulsy, které přinesl zápas M. Luthera a dalších reformátorů.

Pavel Smetana

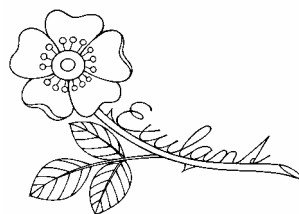
Prosba

V posledních zářijových dnech roku 2006 vyšla zajímavá kniha „Paprsky kalicha v letorostech Čechů z Volyně“, jejímž autorem je bratr Oldřich Rejchrt. Je to zatím ojedinělá kniha, která se podrobněji zabývá historií českých evangelických a baptistických sborů na Volyni (severozápadní Ukrajina) a dotýká se i období po návratu volyňských Čechů do Československa po 2. světové válce.

Přes velikou péči autora se však do knihy vloudily některé nepřesnosti, plynoucí zejména z toho, že mnohé věci si pamětníci již nepamatují přesně. Autor i vydavatel, kterým je o.s. Exulant, Vás

prosí, abyste na nepřesnosti nebo chyby (např. ve jménech, datech a pod.) upozornili autora nebo vydavatele, aby tyto chyby mohly být opraveny. Je to důležité pro nezkreslení historických údajů. Také prosíme o doplnění jmenných seznamů, neuvedených významných událostí a podobně, aby tyto údaje mohly být zachyceny, zpracovány a zveřejněny. Připomínky můžete zaslat na adresu občanského sdružení. Děkujeme.

ZÁJEZD S EXULANTEM

Letošní tématický zájezd pořádaný občanským sdružením Exulant se bude konat ve dnech 31.srpna – 2.září 2007 a bude věnován reformačním památkám jižních Čech.

Program zájezdu:

31. srpna – individuální příjezd a shromáždění účastníků v Táboře, ubytování, večerní prohlídka města a muzea;

1.září – společně autobusem po trase Jistebnice, Husinec, Prachatice, Sudoměř, Trocnov, Chelčice, Kozí Hrádek, Sezimovo Ústí.

2. září – společné bohoslužby, individuální odjezd.

Průvodcem po historii i navštívených místech bude znalec husitství pan Jiří Motyčka.

Přihlášky, prosíme, zašlete do 30.6.2007 na adresu Mgr.Pavel Čáp, Brechtova 4/778 (schránka č.25), 149 00 Praha 415 nebo E-mail: pavel.cap@email.cz

Českobratrská církev evangelická, Bratrská jednota baptistů
a občanské sdružení **EXULANT**

Vás všechny srdečně zvou na

K O N F E R E N C I,

kterou pravidelně společně pořádají pro připomenutí významných událostí z dějin české náboženské emigrace, života v exilu a návratu potomků pobělohorských exulantů do staronové vlasti. Letošní konference se uskuteční **v sobotu dne 15. září 2007**

ve sboru **Českobratrské církve evangelické v Letohradě, Petříkov 201.**

Dopolední program začíná v **10.00 hodin** úvodní bohoslužbou, a bude pokračovat přednáškami věnovanými letošním výročím, která jsou spojená s českou reformační minulostí.

V polední přestávce (od 11.45 do 13.30 hodin), určené pro rozhovory, setkání a občerstvení, se uskuteční i valná hromada občanského sdružení EXULANT. Polední občerstvení bude probíhat obdobně jako při našich jiných akcích. Prosíme, vezměte si jídlo s sebou a počítejte s tím, že ve sboru ČCE bude připraven čaj a káva.

Odpolední program se bude konat v Kunvaldu, v domku „Na sboru“, na místě prvního sboru Jednoty bratrské.

Ukončení konference předpokládáme kolem 16. hodiny.

Výbor občanského sdružení EXULANT svolává

12. VALNOU HROMADU (výroční shromáždění),

která se uskuteční v **sobotu 15. září 2007** ve sboru ČCE v Letohradě, Petříkov 201 od **12.30 hodin** s tímto programem:

1. Ustavení valné hromady (prezence, volby zapisovatele a ověřovatele zápisu)
2. Zpráva o činnosti sdružení za uplynulé období
3. Zpráva o hospodaření sdružení za rok 2006 a současný stav
4. Zpráva revizní komise
5. Informace o připravovaných akcích sdružení
6. Diskuse, návrhy
7. Usnesení valné hromady

Podle stanov je valná hromada nejvyšším orgánem sdružení a je usnášední schopná za jakéhokoliv počtu přítomných. Nemůžete-li se valné hromady zúčastnit, je vhodné, abyste písemně zmocnili jiné členy sdružení k zastupování. Prosíme, připravte si podněty pro naši další činnost.

Rosa exularia **Exulantská růže**

mezinárodní soutěž

a výstava amatérské fotografie 2008
k 380. výročí exilu J. A. Komenského do Lešna

Pořadatelé:

Exulant, občanské sdružení Praha
Parafia Ewangelicko-Reformowana w Zelowie

Podmínky soutěže:

1. Téma: Náboženský exil z Českých zemí do světa a ve světě (ilustrace historických kořenů evangelických církví a současný náboženský život).
2. Mezinárodní soutěže se může zúčastnit každý amatérský fotograf.
3. Do soutěže je možno zasílat fotografie černobílé i barevné neadjustované a nepaspartované.
4. Kategorie:
  1. pro jednotlivce autory do 18. let (věk k 1. 5. 2008)
  2. pro jednotlivce autory nad 18 let
  3. volné kolektivy – sdružení
  4. rodinné – fotografuje celá rodina
5. Autor může soutěž obelstet maximálně pěti jednotlivými fotografiemi. Seriál (maximálně 5 snímků) se počítá jako jedna fotografie. Kolektiv může zaslat nejvýše 20 snímků a od jednoho autora maximálně dvě práce. Každý autor se může zúčastnit jako jednotlivec i jako člen kolektivu (s různými snímky). Kolektiv zvolí k soutěži jednotné téma. Neuspěje-li kolektiv jako celek, porota má právo přeradit vybrané fotografie do kategorie jednotlivců.
6. Formát fotografií 18x24, 30x40 cm a odvozeniny. Každá fotografie musí být označena za zadní straně v pravém rohu dole: název snímku, u seriálu, pořadové číslo, jméno, příjmení, adresa v levém rohu nahoře: kategorie, případně datum narození, u kategorií plný název sdružení nebo rodiny.
7. Zásilka musí obsahovat přihlášku. Pořadatel nepřijímá zodpovědnost za poškození fotografií při poštovní přepravě. Posílejte je ve vlastním zájmu pečlivě zabalené.
8. Fotografie nesplňující uvedené podmínky nemohou být do soutěže zařazeny.
9. Oceněné fotografie a další vybrané soutěžní snímky budou předány do Muzea Českých bratří v Zelově (Polsko) se zachováním autorských práv.
10. Pořadatel si vyhrazuje právo použít oceněné a vystavené fotografie pro propagaci akce
11. Zasláné nevyžádané fotografie se nevracejí.

Kalendář soutěže:

- **příjem fotografií do konce února 2008**
- adresa pro Českou republiku: MUDr. Josef Čáp, Nádražní 7, 568 02 Svitavy
Česká republika
- adresa pro Polskou republiku: Parafia Ewangelicko-Reformowana ul. Sienkiewicza 14a
97-425 Zelów, Polsko
- zasedání poroty březen 2008
- premiéra výstavy květen 2008 Lešno
- vyhlášení výsledků na Evropském kongresu: Exul Johann Amos Comenius, květen 2008
Lešno

Kontakty: e-mail:

parafia@zelandia.pl; www.zelandia.pl; capclin@unet.cz; www.exulant.evangnet.cz

Přihláška: Exulantská růže, mezinárodní soutěž a výstava amatérské fotografie 2008
(jméno, adresa, kategorie, podpis)

Náčrt táboorského zpěvu aneb „poražení vítězové“

*„Ktož tuto pieseň zpievá,
věčné se smrti zachová,
dojdeť vsie božie radosti.“*
z písně „Slyšte prikázanie Božie“

„Řekni mi, co si myslíš o Táborech, a já ti povím, jaký máš vztah k husitství,“ - i tak bychom mohli shrnout názor těch, kterým tato frakce splývá s celým husitským hnutím. Mnoho lidí si při vyslovení „husitství“ představí pouze vozovou hradbu a zničená umělecká díla; taky občanskou válku a společnost v nejistotách. Nesmíme ovšem zamlčet, že svůj podíl na obětech jak životů, tak kulturních, má i opačná strana. Za největšího „obrazoborce“ ostatně bývá považován císař Zikmund, který z obrazů a soch seškrabával zlato a drahé kameny...

Připomeňme si čtvrtý artikul o trestání „smrtných a zjevných hříchů“. To se vztahovalo na závažné činy jako vraždy apod., ale též na tanec a světskou a instrumentální hudbu, což spadalo do další kategorie „smrtných hříchů“, „smilstvo“. Ačkoli v odporu vůči tanci a světské hudbě se husité shodli i s oficiálním katolictvím, v důslednosti, s níž pronásledovali a trestali tyto „hříšníky“, se lišili podle své radikálnosti; ti nejradikálnější byli i nejpřísnější. Pokud jde o duchovní písně, odmítali i varhany a ve zpěvu prozazovali jednohlas.

Táboři ani zdaleka nebyli jednotní, ale pokusme se shrnout, jak asi vypadala Táboorská liturgie. Krátce řečeno, byla natolik zjednodušená, až u ostatních husitů vzbuzovala pohoršení. Jedním z jejích autorů byl Mikuláš Biskupec z Pelhřimova, který formuloval i táboorský názor na Večeři Páně, tedy na to, jakým

způsobem je Kristus přítomen v chlebu a víně při vysluhování.

Bohoslužebné schéma vypadalo asi takto: zpěv před bohoslužbou; (zpívaný) „Otče náš“; čtení evangelia; píseň; kázání; písně po kázání; zpívané žalmy, „Desatero“, „Věřím v Boha“; děkovné písně na závěr. „Kyrie eleison“, „Gloria“, „Alleluia“ apod. najdeme v Praze, nikoli u Tábořů.

Kněz Jan Čapek, který byl později podezírán ze zrady u Lipan, je pro nás jediný známý husitský autor písní. Jeho asi nejstarší píseň je „Nuž křesťané viery pravé“ (dále jen NKVP; kolem roku 1417). První tři sloky nabádají k plnění a naučení prikázání a ke zpěvu dětí, v centru písně stojí parafráze „Desatera“. Poslední dvě sloky, prosby za svobodu těm, kdo milují Boha a vyznávají jeho pravdu, získaly takovou popularitu, že se odpoutaly jako samostatná píseň. Čapek asi složil i melodii; autoři nápěvu jsou ostatně vždy ještě nejistější než „textaři“. Po formální stránce jsou rýmy stejně kostřbaté, jako v téměř všech písních té doby.

Další jeho píseň „Ve jméno Božie počněme“ (asi před rokem 1419) patří do nového a zvláštního žánru polemických duchovních písní; týká se „modloslužby“, tedy katolických bohoslužebných zvyklostí-především kultu svatých a způsobu, jak uctívat Boha.

Píseň „Dietky, Bohu zpievajme“ vznikla roku 1420 pod dojmem úžasného prvního vítězství nad křižáky na Vítkově. I z dále uvedených písní je asi některá Čapkova, jen těžko říct která.

Z dob, kdy se lidé ještě shromažďovali na tzv. táborech, pochází písně o spasení lidu na horách. Píseň „Věrní se v Bohu radujte“ připomíná kritické chvíle biblických postav, které se v rozhodující

chvíli otáčejí zpět: reptání na poušti, Lotova žena. „Radujme se, dočekavše“ upozorňuje na příběhy, odehrávající se na horách, např. předání Desatera, kázání na hoře.

Vedle samozřejmého „Otče náš“ (EZ 583) a „Věřím“ Táboři zpívali i „Věřmež v Boha jednoho“. Je to parafráze jednoho z nejdůležitějších křesťanských textů, vyznání víry, což by si v Praze zřejmě netroufli. Vyzdvihuje autoritu Písma a zdůrazňuje Kristovu přítomnost na nebesích, který tedy - i podle Biskupcova názoru - nemůže být přítomen v chlebu a víně; leda svátostně.

Už z Husovy doby pochází „Desatero“ zpívané na stejný nápěv jako „Otče náš“. S Čapkovou NKVP známe též další „Desatero“: „Slyšte přikázanie Božie“ (viz úvod) se známým tábořským důrazem na děti.

Mezi písně o pokání můžeme zařadit „Křesťané, z hříechov povstaňme“, kde ovšem zní více motivů: přijímání dětí, kritika kněží a „nálezků lidských“, důraz na „svaté Čtenie“. „Věřmež všickni v Pána Boha“ nabádá k lásce k Bohu a dodává sílu k ostražitosti před „d'ábelskou chytrostí“.

Smyslem tábořské mše bylo přijímání „svátosti oltární“, proto žánr písní o přijímání je velice silně zastoupen; jsou jednak přípravou k přijímání, ale i obranou pod obojí.

Připomínkou množství biblických příběhů se píseň „Časy svými jistými“ zastává častého přijímání, neboť přijímání prý snímá hříchy; autor dokonce tvrdí, že jako byli lidé vyhnáni z ráje kvůli jedení, tak kvůli nejedení se do něj nedostanou. Podobným způsobem pracuje i „Bibli najprv otevrúce“.

Zásadní písní tohoto žánru byla „Věrní křesťané, silně doufajte“, která

svými formulacemi („omylnost papežských nálezkov, / těch kněží povýšených, falešných prorokov“) i o několik generací později natolik odpuzovala, že byla zakázána.

Podle Táborů každodenní přijímání snímá každodenní hříchy, a žádný z tábořských rodičů by své dítě nevystavil zatracení tím, že by mu přijímání neumožnil. Motivy přijímání dětí, které postupně přijala i Praha, se proto objevují v mnoha písních, některé se ovšem věnují takřka jen tomu, např. „Chvalmež Boha vždy dobrého“ a „Jesu Kriste Králi, Pane zmilelý“.

I zpívaná výzva k boji proti císaři Zikmundovi „Povstaň, povstaň, veliké město Pražské“ vykazuje tábořské motivy, nejvíce starozákonní symbolikou; „povstaň (...) proti tomu králi babylonskému, ještoť hrozí městu jeruzalémskému“. O neznámější husitské vojenské (Čapkově?) písní „Ktož jsú Boží bojovníci“ snad stačí říct, že je parafrází vojenského řádu.

Mezi děkovné písně patří „Dobroděnie pamatujme Pána“, který „za nás bojuje“, čímž jsou asi míněna i vojenská vítězství, a „Dietky, v hromadu se senděme“, vítající vítězné vojsko.

Ve výčtu písňových žánrů nesmíme zapomenout ani na výsměšné popěvky, kterých se však zachovalo jen poskrovnu.

Je také zajímavé, jaké žánry ve srovnání s Prahou Táboři nepěstovali: byly to písně mariánské, vánoční a velikonoční, přičemž rozpustilých koled se střezili nejvíce.

Stručně řečeno, tábořské písně představovaly především připomenutí a parafrázi důležitých textů, popř. souhrn argumentů. Někdy jen melodie a jakési rytmické členění z mnohdy až prozaického textu dělají píseň.

Pražský konzervativce Jan Příbram říká: „nectný a bludný Čapek v svém traktátu morděrném ... jest plnější krve nežli rybník vody“. Tento citát výmluvně naznačuje vztah mezi Táboři a Pražany. Husité se sami chápali ve smyslu starozákonních Božích bojovníků; je ovšem třeba se zeptat, jestli např. svou snahu o „očistu mravního života“ nedováděli až k absurdnosti...

Pro koho husitství znamená fanatismus, brutalitu a barbarství, ten asi pokývá hlavou: „samozřejmě, nic jiného jsem od husitů ani nečekal“, a kdo s husitstvím sympatizuje, si nejspíš řekne: „sice nesouhlasím s tím, co způsobil krvelačný dav, ani s lecčím z husitských oficiálních názorů, ale přesto husitství nezavrhnu“.

Pavel Čáp

Interview s Ewou Jelinkovou

V akademickém roce 2005–2006 studovala na Evangelické teologické fakultě University Karlovy v Praze Ewa Jelinková – dcera duchovních zelowského evangelického sboru a příslušnice další generace potomků českých pobělohorských exulantů. Požádali jsme slečnu z fary v Zelově o dálkový rozhovor, její zelowskou češtinu necháváme beze změny.

Jakými cestami, jakým mechanismem se přihodilo, že jste se stala posluchačkou Karlovy university? Je studium v zahraničí již rutinní záležitostí nebo stále výjimečnou událostí?

Stalo se to překrásně. V roce 2003 jsem se starala přes velvyslanectví ČR v Polsku o stipendium na studia teologie na Universitě Karlově. Bohužel událo se vyřídit pro mě jenom bohemistiku v Brně. Ale můj sen byl studovat, jak jsem to už řekla,

na ETF UK. Tak jsem to odmítla a žádala jsem pořád o teologii v Praze. Řekli, že se uvidí, jestli se to povede, ještě z ETF neměli žádné vztahy, ale budou se snažit. Na štěstí se to povedlo a na rok 2005/2006 dostala jsem stipendium s OKKV do Prahy! Na fakultě ve Varšavě jsem žádala o roční urlop a s koncem září 2005 byla jsem už v Česku. Po prvé mohla jsem studovat a být tak dlouho (skoro rok) v zahraničí, a to ještě v zemi mých otců. Má radost byla veliká, ale přitom jsem měla taky strach - po prvé tak dlouho mimo domov a rodičův. Studium v zahraničí je pro mě určitě výjimečnou událostí. Ty zážitky, tu vědu a zkušenost už nikdy neztratím, a ji bych nedospěla bez studia na UK a pobytu v Praze (o čem taky pozděj). To studium, není ale jenom pro mě tou výjimečnou událostí – jsem první studentka ze Zelowa po druhé světové válce, která studovala v Čechách. Není to, ale taky smutné?

Jsou rozdíly v pojetí studia teologie v Čechách a v Polsku?

Ano, jsou rozdíly v pojetí studia v celku. Myslím, že ne jenom teologie. V ČR větší tlak klade se na individuální studium studenta, tak, aby ku příkladu seděl v knihovně, hledal sám vědu a šel k ní sám. V Polsku skoro všechno vykládají nám učitelé, a předmětů je moc v týdně, tak už čas nestačí nám pro knihovnu, a bohužel není vidět perspektivy na obměnu toho stavu věcí.

Rozdíl je ještě jeden, stejně smutný pro polského studenta teologie. Ve Varšavě učím se o první reformaci, jako o reformaci Luthera, Hus je jenom zmíněn, tak spousta lidí vůbec nevšimne si, že Češi bojovali o pravdu už dřív.

Je rozdíl ve vnímání akademické svobody mezi studenty v obou zemích?

V Polsku by se ani neřeklo "akademická svoboda". V Česku student cítí se velmi svobodně a já, myslím, že student nemůže přicházet kdy chce, hovořit a pít čaj na předmětě, jako je v Polsku (ale ne všude).

Měla jste možnost poznat ještě jiná místa v Čechách a sledovat kulturní dění?

Do ČR jezdila jsem každý rok s rodičema, znám už Česko dost dobře, tak víc zajímala mně sama Praha. Seděla jsem v knihovně, stýkala jsem se se skvělými kamarády, četla jsem deníky, ale nejvíc těšila mně práce jako dobrovolnice na Synodní radě. Stýkala jsem se tam s obrovskou prací v ekumenickém a zahraničním oddělení a s otevřeností ke druhým lidem, čím pomohli mi naučit se víc, než jsem o to prosila.

Tu zkušenost, s kterou jsem se vrátila do Zelowa, už nikdy neztratím. Taky výlety do Liberce s potulným kazatelem Petrem Brodským na bohoslužby a setkání s Zelowskými bylo pro mně krásné. A už kázat v Železném Brodě (a vůbec kázat v češtině), na to bych nikdy nemyslela! Tak děkuju moc sdružení Exulant, které mi to umožnilo!

Díky Exulantu a především MUDr. Josefu Čápovi mohla jsem jet do Kostnice, uvidět známé místo pro českou reformaci a taky setkat se s lidmi, na kterých až dosud pamatuji.

Jaký poznatek byl pro Vás nejvýznamnější, ke kterému byste nedospěla bez studia na KU a pobytu v Praze?

Po prvé, že studovat v zahraničí je skvělé a ne hrozné :). Poznala jsem nové lidi, zlepšila jsem se v češtině a němčině (měla jsem na fakultě taky přednášky v tomto jazyce). Jak jsem už říkala, kázání

v češtině a dobrovolnictví na Synodní radě, to bych určitě nedospěla, bez toho pobytu v Praze. Bylo to všechno pro mně blahopřáním.

Máte vzkaz pro čtenáře Exulanta?

Vězte, že jsou ještě mladí lidé v zahraničí, kteří chtějí jet do Čech studovat, učit se česky nebo prostě být tam, odkud jejich dědové se stěhovali. Kupříkladu já: myslela jsem, že rok v ČR mi stačí pro celý život. Teď vím, že to je jenom jedna kapitola z mé knížky, které titul je: "země mých otců".

Srdečně děkujeme a posíláme pozdravení našim zelowským.

Taky děkuji a zdravím všechny, které Bůh dal mi poznat či to v busu do Kostnice, či kde jinde. Děkuji za pomoc a péči, kdy jsem byla v Praze, a paměť taky teď, kdy můžu jenom vzpomínat a děkovat Bohu za Vás.

Ptal se Josef Čáp

Věčný emigrant – řada otázek

Máme před očima mohutný pomník Jana Amose Komenského. Neexistuje úhel pohledu, ze kterého bychom nezkoumali jeho dílo. Objevíme něco nového? Odkud měl sílu znovu hledat, objevovat, začínat? Navíc podávat ruku ke smíření, kde se to zdálo nemožné? Dokázal by to někdo? Vydejme se na chvíli po jeho stopách.

Žil v neklidné době. Byl vůbec někdy klid? Měříme jiná století svou dobou, plně jim nerozumíme, nechápeme je. On touží po smíru, jakoby zapomněl na Bockajovce, vpadli z Uher na Moravu, vypálili Břeclav, Strážnici, on prchal s pěstouny z Nivnice či z Brodu,

z Komni. Zvládne-li dítě všechno? Kdy se sedmiletý chlapec uklidní? Snad v Přerově, v bratrské škole? Asi je tu klid na Žerotínově panství. Nadaný student je poslán na universitu do Herbronu. Proč ne do Prahy? Do sídelního císařova města? Působili tu přece skvělí profesori: Jesenius, Campanus, Benedoktini. Asi pro luterské zaměření (ale i o den starší Jiřík Třanovský z Těšína jde studovat do luterského Wittenbergu). Pilný student zřejmě nevidí cíl svého snažení v teologických disputacích. Nejspíše si uvědomí, jaký jazykový poklad je skryt v českém překladu Písma – v Bibli kralické. Zkoumá krásu českého jazyka, zabývá se lidovými rčeními, idiomy, příslovími. Zdá se, že předběhl dobu o dvě stě let. On však chce prospět svému národu, psát knihy v českém jazyku. Co všechno viděl pěší cestou z Přerova do Herbornu? Nemohl jít nevšimavě. Nevidět třenice politické a náboženské! Učené spory vyznavačů Luthera či Kalvína, chování jezuitů, jejich rychlé chápání nové doby. Nová hudba, nové výtvarné umění mluví podmanivě k současnému člověku. Nové umění se zmocňuje širokých vrstev, daleko víc mu rozumějí, silně se dotýká jejich citového vnímání. To jezuité moc dobře vědí, promluví jazykem, který chápou prostí lidé. Právě proto se nový řád soustředí na děti, na mládež, jezuité jsou skvělými vychovateli. Obyčejným lidem jsou náboženské spory lhostejné. Mladý teolog si všimne lakoty, opilství, obžerství. Nevyhnuli se jim ani evangeličtí duchovní!

Jakým byl učitelem v bratrské škole v Přerově? Měl k dispozici bohatou knihovnu pana Karla staršího ze Žerotína. Jeho pohled na společnost je kritický! Nemůže mu ujít utiskování chudých, jak to vidí kolem sebe. Leč mladý vědec se nespokojí s jedním pohledem: „Boháč si

váží více psa, než svého bližního, ale i bohatý člověk má právo na svůj názor.“ Proto píše „Listy do nebe,“ chce, aby každý pochopil, že mírou všeho je Kristus, že Písmo odpoví na každou otázku.

Pak je jmenován duchovním pastýřem, ale odchází na školu do Fulneku. Proč? Vždyť melancholický kalvinista, pan Karel starší, si musel všimnout mimořádně nadaného mladíka. Nebo mu vadil jeho příliš kritický pohled? Ani se nepodepsal na spis „Retuňk proti Antikristu,“ vydává se v něm za starce! Nebo byl vliv jezuitů patrný i na Moravě? Zaručoval tedy Rudolfův Majestát z roku 1609 opravdovou náboženskou svobodu? I fulnecká škola má vysokou úroveň. Působí tu významní hebrejisté ze skupiny překladatelů Kralické bible. Mladý autor se nemůže smířit s papežským úřadem, nenalézá v Bibli zdůvodnění. Zamyslí se také nad rozepřími mezi evangelíky, ani na Moravě teologické hádání nikoho nezajímá. Ovšem vadí mu, že nikdo neposlouchá a nikdo ani nechce druhého poslouchat. Z knihy však lze vyčíst určitý strach z represálií, snad právě proto se vydává za starého člověka. Jak to, že v té době, v roce 1615, dal olomoucký kardinál František z Dietrichštejnu zbořit bratrský sbor a školu v Chropyni, v Holešově?

V „Přemýšlování“ se zamyslí znovu nad dobovou situací. Je přesvědčen, že Boží vůli je třeba snášet. Je však vyhnán ze sboru; vždyť byl příznivcem Fridricha Falckého! Jak by nepoznal nejednotnost kalvínské a luterské šlechty. Habsburk byl daleko lepší politik: dovedl uzavřít příměří s uherským odbojníkem Bethlenem, domluvil se se Sasy, slíbil jim Lužici, uměl jednat s Protestantskou unií; vždyť španělská armáda mohla přejít z Nizozemí do Čech, Katolická liga mohla postupovat na Bílou horu. Bitva trvala

dvě hodiny. Pak nastává stoletá katastrofa. Za půl roku je popraveno sedmadvacet českých pánů a likvidována elita národa. Nastupují noví páni. Byla dost přesvědčivá bratrská výchova? Vždyť ji navštěvovali i ti noví – Karel z Lichtenštejnu i Albrecht z Valdštejna ...

V prosinci 1621 je vyhlášena rekatolizace. Komenský opouští Fulnek, ale přesto neútočí na římskou církev, vzdává se kritiky, snaží se najít odpověď na depresivní náladu. Jediným útočištěm je Bůh, On je „Nedobytný hrad“. K tomu všemu ho postihne osobní tragedie, roku 1622 mu zemřela žena Magdalena Vizovská i dvě děti. Jeho knihovna je spálena, jakoby všichni žáci na něho zapomněli. Přesto je přesvědčen, že Bůh ví, proč tak učinil. Tak vyznává v „Truchlivém“: „Nemstít se na lidech, nebýt přísnými soudci, Kristus všechny mraky rozptýlí. Proto čtete ustavičně Písmo“ – volá zoufalá „hrdlička v rozsedlinách.“ Je přesvědčen, že veškerá bída je způsobena opuštěním Boha, proč se zapomnělo na „Centrum securitatis“, na střed bezpečí? Ale více než filosofická a teologická pojednání působí „Labyrint světa a ráj srdce“, obraz doby milovaný emigranty, vysoko hodnocený ještě v dalších stoletích těmi, kdo milovali a uměli zhodnotit český jazyk.

Křesťan se řídí jediným přikázáním, je to přikázání lásky. Ale jeho vyznavači se dostávají do „Presu Božího“. Přesto se snaží Jednota odolat protireformačnímu tlaku, stále je třeba mladých duchovních pro vyhnance z Čech a Moravy v Polsku. Žilo tu 600 potomků emigrantů z roku 1548, po nezdařené šmalkaldské válce. Mezi mladými teology je i Jan Amos, dosud Nivnický, od té chvíle Komenský. Přesto zbude čas pro nový sňatek s Dorotou Cyrillovou. Vydává se za krá-

lem Fridrichem, předává mu mapu Moravy, je přesvědčen, že válka v rozrušené Evropě dopadne pro evangelíky dobře, tak věří vidinám blouznivce Kottera. Ale snaží se zachránit žerotínskou knihovnu v Náměšti i převézt králickou knihtiskárnu. Ale vítězství je střídavé. Zdá se, že Čechy se stanou dědičným panstvím Habsburků i když se ke králi Gustavu Adolfovi II. přidává česká exilová šlechta. Komenský si je stále více vědom, že národní katastrofu zavinily rozbroje, mravní úpadek, sobectví, lakota. „Haggeus redivivus“ vyzývá šlechtu, aby se obnovila evangelická víra: „Je to vůbec možné? Vždyť luterský sever by spíše přijal jezuity než kalvinisty. Stačíme si to vůbec uvědomit? Neslyšíme, že jsme oudové jednoho těla Kristova? Nemylme se, Bůh nepřehlédne žádné nepravosti!“

Leč hlavní postava evangelického odboje, švédský král Gustav Adolf umírá ve válce, zemře i český král Fridrich Falcký. Co teď? Jak najít v roce 1637 „Cestu pokoje“, když utrakvistický exulant Samuel Martinius z Dražova obviní Jednotu ze sektářství, viní ji z tragedie Bílé hory, dokonce obviní, že si přisvojila zahraniční podporu, určenou celému exilu. Mine Komenského volání, že je třeba sjednocovat se ve vzájemné lásce. Není klid. Nový polský král Vladislav IV. znamená nástup protireformace, roku 1636 umírá Karel starší ze Žerotína, k dovršení všeho má papežský diplomat takový úspěch, že se mu podaří přesvědčit významného reformovaného kazatele Bartoloměje Nigrina a ten se stává katolíkem...

Švédská armáda neznamena morálně vyspělejší evangelíky, jsou to loupeživí žoldnéři, ostatně takové poznal kdysi Karel starší ze Žerotína ve Francii, v protestantském vojsku reformovaných evangelíků. Evropa je v neustálém varu,

z protihabsburské koalice vystoupí Sasko, Nizozemí se soustředí na mořské války, Francie ve válce proti Habsburkům sleduje vlastní politické cíle. Uslyší někdo Komenského výzvu, že rozhodující je Písmo, nikoli rozhodnutí koncilů nebo papeže, že křesťanství je smířitelné je-li smiřovatelem Kristus, hašteřením se k ničemu nedojde, že je třeba jednat rozvážně? Ale luterští evangelíci ve Švédsku mu vytýkají všemoudrost, didaktická naučení jsou jen lstně budované stroje k skrytému šíření kalvinismu, všechno na potupu Luthera. Tak musí dokazovat sepectí Luthera s českou reformací v „Historii persecutionem ecclesiae Bohemiae“ - Pronásledování české církve z roku 1655. V roce 1648, v době uzavření Westfálského míru, umírá Komenského druhá manželka i polský král a začíná být jasné, že česká reformace už je naprosto odepšaná. Doba je jiná. Komenský už nedovede pochopit nadšený boj studentů vedených jezuitou Plachým, proti Švédům. Pro obyvatele Čech jsou Švédi loupežníci, drancovníci. Není to zrada na husitské minulosti, jak se domnívá Komenský.

Všechny naděje na návrat jsou ztraceny, Jednotě hrozí v cizině zánik. Prvním odkazem je pokání v „Kšaftu umírající matky Jednoty bratrské“! Synod se rozhodl zachovat Jednotu, ale do Lešna se nedostavili představitelé z Uher, tam se zřejmě šíří independentní hnutí. S tím se Jan Amos nemůže smířit, odebírá se do Blatného Potoka (Sarospataku), kde je pod ochranou sedmihradského knížete Zikmunda Rákocziho. Ani zde nemají úspěch jeho didaktické snahy a objevy, jejich svobodný rozvoj. Nikdo zde nemá pochopení. Nevěří mu, tak jako jeho propagaci věštb Drabíkových, Kotterových, Poniatowské. Vždyť nic nevychází, spíše naopak. A on je neotřesen! Do evropské

politiky mohou stále více mluvit Turci. Sultán Mehmed ovládá ustanovení vládařů v Uhersku. Nic nezmůže ani švédský král Karel X. se svým vpádem do Polska. Po jeho obyvatele to jsou vetřelci, nikoli hlasatelé svobody. Katoličtí obyvatelé se brání, pořádají pogromy proti jinověrcům, Lešno se švédskou posádkou padne, město hoří, je zničeno „hnízdo kacířů“. Drabíkovy věštby opět nevyšly. Jak vysvětlit, že Jednota nemá nic společného s Polskými bratry, se Sociniany, se sektou neuznávající božský Ježíšův původ?

Jak může Komenský neustále usilovat o smířlivost? To mu vytýkají reformovaní teologové! Nakonec Švédsko ztratilo vliv v Evropě, Francie uzavřela se Španěly mír, takže podle mírové smlouvy z roku 1659 jsou na tom nejlíp Habsburkové. Koncem století náboženské otázky přestanou zajímat. V „Posledním pozounu nad Německem“ ještě volá po revizi Westfálského míru, ale ve střední Evropě evangelíci ztrácejí poslední sympatie. Vždyť Turci pronikají svými nájezdy na Moravu, jak by si lidé nevzpomínali na kalvino-turcisismus, na plánovanou domluvu? Proč stále připomíná ty své proroky? Propaguje je i na mezinárodních schůzích. Vždyť Drabík je opilec a jeho nesmysly o obrácení mohamedánů? Proč to nechce vidět? Píše „Lux ex tenebris“, posílá spis císaři, papeži, francouzskému králi - Ludvík XIV. má být záchranou křesťanů! Touží po náboženském smíru, chce svolat křesťanský sněm! „Posel míru“ touží po věčném míru, odmítá každou válku, má nechuť ke všem dogmatikům i ke Kalvínovi a Lutherovi. Vždyť život zůstal nereformován! Lidé jsou povinni hledat Krista, připravovat jeho království, nic není zhoubnějšího než neznalost, tady je skryto zlo. Tak jen lze najít „Cestu světla“, v tom je „Via lucis“.

Více než sta let bylo třeba, aby německý filosof označil za Komenského nejrásnější dílo „Unum necessarium“ – to nejdůležitější. Je jím hledání Krista, neboť on je mu vším. Pro teology té doby byl ateistou, podvodníkem, pošetilým starcem, který nic pořádného nenapsal, zavinil požár Lešna, šíří nesmyslná šílená prorocství, stavěl větrné zámky, mísil teologii s politikou, jedním slovem blouznivec, individuum na pokraji společnosti. Snad se dá ještě uznat „Ianus linguarum“ – Brána jazyků ...

Ještě na smrtelné posteli usiluje o vydání „Všenápravy“: scire, velle, posse – vědět, chtít, moci ... Kam s tím v roce 1670?

A kdo dnes jedná podobně? Kdo dovede být aktivním křesťanem uprostřed světa jako on?

Miloslav Nekvasil

Exulant MUDr. Karel Macek

Významnou osobnost z řad potomků pobělohorských exulantů a reemigrantů ze Zelowa a poválečného předsedu „Sboru českých exulantů i navrátilců z Polska“ - předchůdce našeho občanského sdružení, MUDr. Karla Macka připomínáme vzpomínkami Prof. Zdeňka Matějčka, jak byly uveřejněny v knize J.Jandourka, M.Elblové a H.Chvátalové „Zdeněk Matějček – Naděje není v kouzlech“, kterou vydal Portál v roce 1999.

Doktor Macek, a to mohu dosvědčit, byl originálním objevitelem toho, co se později stalo známým pod názvem „lehké dětské encefalopatie“, „lehké mozkové dysfunkce“ a co je v nejnovějších mezinárodních seznamech nemocí a zdravotních poruch rozparcelováno do několika syndromů, z nichž nejdůležitější je syndrom

hyperaktivity a nepozornosti. Stalo se tak na začátku let padesátých v tehdejším SDÚ, takže mu patří i primát přinejmenším v českých zemích, ne-li v Evropě. Sám o tom nic moc nenapsal, ale za důkaz můžeme považovat aspoň jeho kapitulu o pediatrickém nález u lehkých dětských encefalopatií v monografii Kučerově z roku 1961. Když k nám v poslední době byly importovány s velkou reklamou takové nové „objevy“ jako třeba „parciální defekty“, „kineziologie“, „mozkové kompatibilní vyučování“ apod., vždycky si připomínám slavný povzdech profesora Sováka, že „kdybychom více četli, nemuseli bychom tolik objevovat“. Domácí poctivosti si méně vážíme než dovezených pozlacených efektů.

Připadám si jako pan Povondra v Čapkově *Válce s mloky* – ale nedá se nic dělat, já jsem u toho byl opravdu od začátku. To jednoho dne MUDr. Macek začal některé své pediatrické nálezy uzavírat slovy „drobné poškození mozku“ nebo „podezření na lehké mozkové poškození“, „odchyly v mozkové funkci“ apod. Dr.Říha, který nikomu nic nevyčítal přímo, chodil s těmito nálezy po ústavu a stěžoval si psychologům a sociálním pracovníkům, co že to ten Macek zase má. Co to jsou ta jeho „lehká mozková poškození“? Jenomže doktor Macek měl pravdu. On totiž vyšetřoval každé dítě tak, jak jsem to později už nikdy neviděl – popsal je od hlavy k patě, vyšetřil zrak a sluch, provedl antropologická měření, zkoumal kostru i kůži, prověřil motoriku, laterality, řeč, udělal neurologické testy a celou řadu dalších věcí. Povšiml si, že u některých dětí se souhlasně objevuje více odchylek ve funkci jednotlivých orgánů, a správně usoudil, že jejich pravděpodobným společným jmenovatelem je porucha ve funkci, nebo spíše v souhře některých

funkcí, centrálního nervového systému, neboli mozku.

Psychologové a sociální pracovnice, upozornění tímto pediatrickým nálezem, pak rovněž souhlasně nacházeli „zvláštní“ obtíže a nápaditosti v chování těchto dětí, přičemž tyto nápaditosti nebylo možno vysvětlit nepříznivými vlivy prostředí ani nesprávnou výchovou. V jednotlivých vývojových fázích dítěte měly svůj specifický charakter. Nápadně jich přibývalo se vstupem dítěte do školy, avšak s postupujícím vyspíváním nervového systému jich opět ubývalo. Tak například u dětí dlouhodobě sledovaných v dětských domovech sám doktor Macek už nenašel ve věku třinácti či čtrnácti ty dysfunkce nervového systému, které zřetelně zachytil, když těmto dětem bylo pět nebo šest let.

Když se náš ústav změnil v dětskou psychiatrii a vedení přebíral primář Ota-
kar Kučera, ptal se mne, co že tam v tom našem ústavu vlastně děláme a co bychom mohli nabídnout jako svou zvláštnost a charakteristiku. Referoval jsem mu o doktoru Mackovi a „lehkých mozkových poškozeních“. Tvářil se na to pochybovačně. Ale za nějakou dobu poznatky doktora Macka přijal, každé dítě z léčebny v Počernicích muselo být doktorem Mackem vyšetřeno a byl připraven odvolat ho i z dovolené, když usoudil, že právě tohle určité dítě potřebuje jeho zkušené oko. A v roce 1961 byla už na světě Kučerova monografie *O psychopatologických projevech při lehkých dětských encefalopatiích* – také svým způsobem v Evropě prioritní. Zúčastnili se na ní takřka všichni jeho spolupracovníci.

Já jsem ale chtěl víc mluvit o doktorovi Mackovi samotném, a ne o mozkových dysfunkcích. Byl svéráznou osobností. Pocházel ze společenství evangelických

exulantů v polském Zelově. Péče o děti, včetně vzdělávání, musela být v této společnosti na mimořádně vysoké úrovni. Přestože měl střední školu polskou či ruskou, mohl po příchodu na Karlovu univerzitu studovat medicínu prakticky bez obtíží. Jeho čeština byla prostě česká! Specializoval se na pediatrii a byl to „léčivý“ doktor. Zastihl jsem ho, když měl vedle práce v ústavu i soukromou praxi s velkou klientelou – ale té se pak musel vzdát. Léčil ovšem dál děti ze širokého okruhu svých známých a samozřejmě i všech spolupracovníků. Také v naší rodině platilo, že bez doktora Macka ani ránu – co řekl, bylo svaté.

Naše druhá dcera Jana, to jí bylo něco přes dva roky, jedla proti své starší sestře Jarmile poměrně málo. Moje zápisy potvrzují, že to opravdu bylo jen o trochu víc než polovina toho, co Jarmila v jejím věku snědla. I volala moje žena doktora Macka. Ten Janu prohlédl, prstem jemně píchal do jejích baculatých faldíček – a říká: „Co chcete, mámo?“ Za tři roky už Jana jedla normálně, ale nějak se vytáhla a zdála se mé ženě hubená. I znovu volala doktora Macka, ten dítě znovu prohlédl, pěkně je hladil po štíhlém tělíčku – a říká: „Co chcete, mámo?“ Kde nebylo třeba, neléčil – spolupracoval s přírodou. A já jsem ve vlastní rodině měl příklad, jak dvě děti z téhož hnízda mohou být docela jiné i v tak jednoduché a základní funkci, jako je příjem potravy a její metabolické zpracování – natož pak ve funkcích vyšších. O těchto rozdílech se v mých psychologických učebnicích i neučebnicích vždycky nějaká pasáž najde.

Ale zpět k doktorovi Mackovi. Dbal na čistý vzduch, řádnou stravu a pronásledoval nudle u nosu. Ta nudle, to je metla dětských domovů, kde není čas pořád běhat za deseti dětmi s kapesníkem. Na kon-

ferenci, kterou se uzavírala každá naše několikadenní návštěva v dětském domově, doktor Macek vždycky udělal výklad o rýmě, nudli a ucpaném nose. Dítě nemůže dobře dýchat, jeho mozek nemá dost kyslíku, a nemůže tedy pracovat, pu-su má dítě otevřenou jako kapr, brada poklesne, což dodá obličejí výraz slabomy-slnosti, hrudník se propadá, páteř se křiví, břicho naopak se vyklenuje dopředu – a jsou od toho ploché nohy.

Doktor Macek toho moc nenapsal, je-ho síla byla v živém slovu. Ale jeho stať nazvaná *Takový obyčejný kapesník*, otiš-těná kdysi v Československé pediatrii, by měla patřit k zlatému fondu naší literatury medicínské i psychologické.

Poněvadž na zájezdech našeho SDÚ a pak dětské psychiatrie do dětských ústavů jsme byli dva muži, sdíleli jsme spolu ložnici a mohli si více vypravovat. Než se uložil ke spánku, prohlédl stěny, okna a všechny zákruty, není-li tam nějaký ko-már. Pokud byl, nemilosrdně ho utratil. Byly ústavy, kde nám dělali pomyšlení. V Budeničkách nebo v Dlažkovicích, kde byly sestřičky jeptišky, se doktor Macek těšil obzvláštní úctě a péči a já se s ním svezl. Spali jsme na biskupských poste-lích, kdežto naše ženy sdílely jen lože řeholní. Strava tu byla také jako při biskup-ské vizitaci. Jinde to už bylo slabší. Po-znalo se to podle rohlíků u snídaně – když doktor Macek podotkl s náležitým pol-ským akcentem „rohlík gumový“, bylo jasné, že je zle. Jestliže byly k obědu brambory nebo nudle s mákem, bylo jisté, že doktor Macek u dětí najde vesměs „chabé svalstvo“, „velká břicha“ a celko-vě opožděný vývoj. Na konferenci pak neopomněl připomenout, že „brambory patří prasatům a vepřová lidem“, ačli ovšem nejde o brambory polské, které se

co do kvality vepřové takřka vyrovnají, zatímco české jsou k ničemu.

Vyšetřil tisíce dětí v dětských domo-vech, tisícům dětí pomohl k lepšímu zdraví, mnoho set dětí prošlo jeho rukama na cestě do adopce – a kdo že vyšetřoval děti v našich výzkumných projektech, jež se staly známými daleko široko a jež byly zaměřeny na děti vyrůstající ve vlastních rodinách, avšak za méně příznivých psy-chosociálních podmínek? MUDr.Karel Macek – protože to uměl u nás nejlépe!

Žádná modřina na dětském těle neušla jeho pozornosti, stejně jako žádná oděrka, nečistota, zápach či jakákoliv jiná známka nedostatečné péče. Můžeme jej pokládat i za jednoho z průkopníků rozpoznání toho, co je dnes tak dobře známo pod termínem „syndrom týraného a zneužívaného dítěte“.

Byl činný daleko přes svou osmdesát-ku. Zemřel v požehnaném věku 92 let.

POZVÁNKY NA AKCE

EXULANTA:

Milí členové a příznivci našeho ob-čanského sdružení, kromě pozvánek na tématický zájezd a konferenci spojenou s valnou hromadu našeho sdružení Vás srdečně zveme i na další akce, které Exulant v letošním roce pořádá:

**- v neděli 10. června 2007 společné se-
tkání nad zvěstí Písma a Komenského
radou co jediné je potřebné – Unum
necessarium - v kostele Českobratrské
církve evangelické v Šumperku, Revo-
luční 8 - začátek v 8,45 hod.**

**Kromě vybraných textů z Komenského
díla Unum necessarium zazní úvahy
nad biblickým textem Lk 10,38-42: Při-
jmout Ježíše; Plné ruce práce a Sedět u
„Ježíšových nohou“.**

- v sobotu 30.června Vás srdečně zveme na setkání při příležitosti 70.narozenin předsedy Exulanta a emeritního synodního seniora ČCE Mgr.Pavla Smetany. Sejdeme se v 10,00 hod. v kostele Českobratrské církve evangelické v Praze 8 – Libni, U Pošty 1098/6. Na setkání si budeme moci vyslechnout osobní vyznání Pavla Smetany o jeho cestě životem a dále promluví Mgr. Wiera Jelinková ze Zelowa, synodní senior Mgr. Joel Ruml, ředitel Komenického muzea v Přerově PhDr. František Hýbl a první předseda Exulanta Prof.Ing. Karel Matějka.

Doporučujeme účast na akcích historické společnosti VERITAS:

- 21.června – v 18,00 hod. vzpomínkové shromáždění na Staroměstském náměstí v Praze u příležitosti 386.výročí poprav 27 představitelů českého stavovského odboje v roce 1621;
- 13.–20.července – XII.pracovní soustředění mladých historiků v Telči;
- 11.října – vzpomínkové setkání u příležitosti 583.výročí úmrtí Jana Žižky z Trocnova na Vítkově v Praze;
- 20.října – seminář pro učitele a zájemce o dějepis, český jazyk a společenské vědy v Pardubicích (bližší informace na: <http://veritas.evangelnet.cz>)

Dále doporučujeme Vaší pozornosti:

- 16.června – ekumenické shromáždění k 550.výročí Jednoty bratrské v Kunvaldu v Orlických horách;
- 1.července – tradiční setkání na Růžovém paloučku u Litomyšle;
- 6.července – shromáždění k výročí Mistra Jana Husa na Kalichu u Železného Brodu a v Husinci u Prachatic.

Vytoužený návrat

Jaro roku 1947 bylo obdobím vytouženého návratu do vlasti pro řadu potomků českých pobělohorských exulantů. Jejich předkové pro zachování své víry - z nouze o spasení - opouštěli své majetky, své známé a příbuzné i svou vlast a navzdory nejisté budoucnosti se vydali do ciziny. Tam vytvářeli pokud možno česká náboženská společenství. Z generace na generaci si předávali základy víry i touhu po návratu do zidealizované pozemské vlasti.

Po návratu do Československa je však zpravidla čekalo velké zklamání. Byli rozptýleni po mnohých místech a národ český již dávno nebyl národem víry M.J. Husa, J.Blahoslava, J.A.Komenského, víry v ukřižovaného a zmrtvýchvstalého Pána Ježíše Krista. Bible již pro většinu národa nebyla drahocenným pokladem - většina rodin ji nejen nečetla, ale ani neměla.

Ti, kteří v cizině zachovali svou víru a vrátili se do své vlasti, se podle svých možností připojili k dostupným sborům několika církví v tehdejší Československu a na několika místech založili sbory nové. Tak si 60.výročí návratu do vlasti a založení sboru již připomněl 18. března 2007 baptistický sbor v Šumperku, na 19. a 20. května připravují vzpomínková shromáždění baptisté v Lovosicích a na 16. a 17. června baptisté v Žatci. Malou vzpomínku již měli také evangelíci v Chotíněvsi. K českým evangelickým sborům a kazatelským stanicím, které nahradily po odsunu Němců původní lutherské sbory, patří sbory ČCE v Žatci, Chomutově a jeho stanicích i jinde.

Uvítáme, jestliže nám zašlete své vzpomínky na návrat, postřehy ze vzpomínkových slavností a zejména to, co bu-

de k povzbuzení víry jiných, aby to mohlo být zveřejněno v našem podzimním věstníku. Vaše příspěvky očekáváme průběžně, nejpozději do konce září tohoto roku.

Malý průvodce po velké historii Brandýs nad Orlicí

.....Interim nos regat, erigat, soletur, roborat benedictum Spiramen aeterni Misericordiae Dei nostri. Amen

Dabam sub Klopot, Idibus Dec. 1623

.....Zatím ať nad námi vládne, nás potěšuje a posiluje blahoslavený Duch našeho věčného Slitovníka.

Dáno pod Klopoty 13. prosince 1623

Věnováním panu Karlovi staršímu ze Žerotína, vyslal Jan Amos své dílo, Labyrint světa a ráj srdce, do světa. Tiskem poprvé vyšlo, snad v Lešně, v roce 1631 a podruhé za života Komenského v roce 1663 v Amsterdamu. Toto vydání se stalo základem mnoha dalších. V Čechách směl být Labyrint vydán až v roce 1782. Nejprve musel císař Josef II. vydat Toleranční patent.

Klopoty jsou nyní součástí města Brandýs nad Orlicí a tam se dnes s průvodcem vydáme. Však se nám již představuje: „*Jméno mé jest Všezevď, příjmením Všudybud, kterýž všecken svět procházím, do všech koutů nahlédám, co tajného vše slídím a stíhám. Půjdeš-li za mnou, uvedu tě do mnohých tajných míst, kamž by ty sic nikdá netrefil.*“

Do Brandýsa nad Orlicí se jezdí za zdravím do rehabilitačního ústavu bývalých lázní Salaba nebo za Janem Amosem Komenským. Město leží v půvabném údolí Tiché Orlice a proto doporučuji si to údolí náležitě užít jízdou na kole, vlakem, lodičkou či pěšky.

Protože jedeme za Janem Amosem, jsme netrpěliví a tak se vydáme nejprve do Klopot na místa, kde vznikal ten úžasný Labyrint. Jdeme po turistické značce, přejdeme mostek přes Orlici, mineme místní sportoviště a stojíme před prvním pomníkem, který byl v českých zemích Janu Amosovi postaven. Slavnostního odhalení v roce 1865 (275. výročí od narození) se zúčastnily takové osobnosti jako F. Palacký, J.E. Purkyně, M. Tyrš, bratři Grégrové. Řeč pronesl mladočeský politik Karel Sladkovský. Před mohutným pylonem se zářivým portrétem Jana Amose, který doslova svítí do očí cestujícím, jedoucím kolem vlakem, je založeno přírodní bludiště z mladých buků. Až doroste té správné výšky a zahustí se, stane se pravým Labyrintem, ve kterém se budou mnozí nacházet dříve, než dorazí k Ráji svého srdce.

Vedle pomníku, ve skalní stěně je zbytek zdíva se sklepením, jehož vchod uzavírá mříž. Podle tradice tu stál domek či myslivna, ve které mladý (33 let), smrtí všech svých blízkých zlomený kněz Jednoty bratrské, nacházel úkryt a literární práce mu byla útechou. Autor vzpomíná... „*V tomto útulku a nemilé své prázdní, vzdálen práci svého povolání, nesměl jsem přece ani zahálet. Proto jsem počal v minulých měsících přemýšlet o marnosti světa (podněty k tomu přicházely z mnohých stran) a tak vzniklo toto dílo.*“ Komenský přichází do Brandýsa časně zjara roku 1622, už jako „pokryvač“ (ten kdo se skrývá) a pobývá zde do října roku 1626, kdy odchází do Bílé Třemešné a po krátkém pobytu v Horní Branné přechází 4. února 1628 zemskou hranici v Žacléři, aby navždy opustil svou milovanou zemi.

Brandýs byl ve dvacátých letech 17.století místem, kde nacházelo útočiště mnoho ohrožených bratrských kněží. Je

pozoruhodné, že to bylo tolerováno. Jistě proto, že majitel panství Karel starší ze Žerotína stál poněkud stranou českého stavovského povstání. Možná také proto, že mu čeští stavové Brandýské panství zkonfiskovali(!) aby se po jejich porážce stalo útočištěm poražených. Sbor v Brandýse byl do jisté míry jakýsi „kláš-ter“, uzavřené místo s několika budovami, které sloužily duchovním a jejich žákům. Stál na místě, kde je nyní zámeček postavený už jinými majiteli – Trautmansdorfy, kteří získali panství krátce po třicetileté válce.

Jak takový Sbor vypadal víme, neboť se dochoval jeho popis z roku 1635. *„Na východní straně, hned u hradu páně, je příbytek prostranný na způsob klášterů staveními kolem obehnan. U větších vrat jest dům dost vysoký s krásnými pokoji....Dále je dům menší, vyzdobený květy, škola bratrská. Ve dvoře je pak kostelíček dřevěný...Na čtvrté straně dvora je dům prý pro diakony (pro hosty, studenty, personál). Uprostřed nádvoří je kuchyňská zahrada, kašna a nádržka na ryby. Za domem je krásná štěpnice.“* Zdánlivý klid a mír toho kraje využívá Komenský k bohaté literární tvorbě a také se zde 3. září 1624 podruhé oženil s Dorotou Cyrilovou, druhou dcerou bratrského biskupa. Toho, který společně s administrátorem konzistoře Jiřím Dikastem korunoval Fridricha Falckého na českého krále. To jistě Habsburk Ferdinand biskupovi nezapomněl. Však se také dlouho pod ochranou Žerotína nemohl skrývat.

Karel st. ze Žerotína si na svých statcích počínal skutečně jako suverénní pán s velikou odvahou. V Morašicích, ve vsi na jeho panství, byl v roce 1624(!) zavřen farní kostel, ve kterém se konaly nekatolické bohoslužby. Žerotín vlastnoručně strhl pečetě a zpět uvedl bratrského

kazatele. Je až symbolické, že v katastru této obce se nachází „Růžový palouček“.

Ovšem šrouby pomsty se utahují a po nařízení adresovaném přímo Žerotínovi: *„aby kazatele a kněze bratrské ze svých statků beze všech odkladů vybil...“* bylo nutno připravit cestu a podmínky pro exil. Komenský se stal mluvčím poselstva, které mělo připravit exil do Polska s cílem v Lešně. Cestou se seznamuje s proroctvím jircháře Kottera ze Sprotavy, které z valné části popisuje návrat Fridricha Falckého na český trůn a obnovení jeho vlády. Komenský byl nejprve skeptický k proroctví, ale když jeho oprávněnost a „božský původ“ potvrdil superintendant marky Braniborské Kryštof Pelargus, Komenský proroctví opsal, nechal si je Kotterem potvrdit a osobně je v roce 1626 v Haagu předal „zimnímu králi“. Po návratu do Brandýsa dokončil „Hlubinu bezpečnosti“ a přebásnil část Knihy žalmů. Nejvíce se však věnoval dokončení mapy Moravy. Možná i pod vlivem Kotterových proroctví i po setkání s českými představiteli v exilu chtěl, aby tu při návratu nebloudili. V roce 1629 je nucen opustit zemi i Karel st. ze Žerotína. To je konec Jednoty v Brandýse.

Ovšem my se ještě můžeme poohlédnout po dalších pamětihodnostech. Na náměstí, naproti radnici je dům s pamětní deskou: *„Zde stával zámek v němž se narodil Karel starší ze Žerotína 19. září 1564.“* Jistě také proto se Brandýs stal poslední jistotou Jednoty. Před vyústěním hlavní třídy - Žerotínovy ulice do náměstí, stojí výstavná vila Comenius. V jejím sousedství stával bratrský kostel a hrobka rodu Žerotínů. Zachovala se náhrobní deska biskupa Jednoty Matouše Konečného, je zazděná v boční zdi vily. Ten před svým odchodem do exilu ukryl svůj archiv na Karmeli v Mladé Boleslavi

pod podlahou. Ten archiv se vloni při rekonstrukci kláštera našel. Roztrpčený Žerotín ovšem před svým odchodem do ciziny nechal kostel pobořit a místo i hrobka upadly v zapomenutí. Teprve v roce 1721 byla náhodně objevena a ostatky příslušníků tohoto rodu byly v roce 1842 vyzvednuty, převezeny a uloženy do hrobky na zámku v Bludově. Dnes je na tomto místě pomníček s textem: „*Z kostí předků kliditi bude pilný květ otčiny rozkošné ovoce.*“ Dochoval se také náhrobní kámen Karla st., je uložen u západního vchodu barokního chrámu Nanebevstoupení Páně, tvořícího dominantu města. Strmou Křetínskou ulicí se dostaneme do ulice Českých bratří, kde je budova sboru ČCE. Byla otevřena 9. června 1930 a v průčelí je umístěna schránka s prstí z hrobu J.A.K. v Naardenu, jako výraz symbolického návratu. Vrátime se na náměstí a kolem budovy radnice Ondříčkovou ulicí (František Ondříček – světově proslulý houslový virtuóz) vystoupáme k romantické zřícenině hradu snad ze 13. století. Cestou půjdeme kolem „pikhartského hřbitova“, jak označuje tabule, kde je pohřben bratr Řehoř, zakladatel Jednoty bratrské. Zemřel zde v roce 1474 a blízko stojí také jeho chaloupka.

Sluší se nezapomenout jména Jan Jiskra z Brandýsa, bratrského hejtmana, který se tu podle tradice narodil ve staré části zvané „Důl“, kde se dochovaly roubenky ze 17. století.

Naše putování doporučuji zakončit na radnici v Pamětní síni J.A. Komenského, pozorně si prostudovat písemnosti, prohlédnout exponáty, zapsat se do pamětní knihy, ve které je také podpis paní Figulusové-Kalikové, přímého potomka Jana Amose.

Po tom všem pojďme pěknou pěší procházku směrem na Choceň, přes přírodní rezervaci Peliny, cestou podél Orlice .

P.S. Pojedeme-li vlakem vzpomeňme stavitele této železniční trati ing. Jana Perneru (7.9.1815 – 9. 9.1845), který při slavnostním otevření dráhy osobně řídil lokomotivu z Olomouce do Prahy. Ovšem nedlouho poté, tragicky zahynul při výjezdu z tunelu v Chocni, když se ze stupátka vagónu vyklonil tak nešťastně, že byl sražen blízko stojícím sloupem.

I uvede mě průvodce můj mezi politiky: „Tutoť já vidím, že lidé jiné mluví a jiné činí, co ústy chválí, od toho jim mysl letí, a co sobě jazykem oškliví, k tomu jim srdce lne.“

„A ty tuším anjelů mezi nimi hledáš?“ řekl, odfoukna si tlumučnick.

Josef Čáp

Závěrem

Velice děkujeme těm z Vás, kteří ochotně doručujete věstník jednotlivcům, jejichž adresa bývá uvedena na poslední straně. Současně Vás však prosíme, abyste nás informovali, když se dovíte o úmrtí některého z členů nebo sympatizantů sdružení ve Vašem okolí. Prosíme Vás všechny také o sdělení nových adres v případě přestěhování. Stále nám pošta vrací věstníky s poznámkou, že adresát je neznámý, odstěhoval se, nebo zemřel.

Náklady na distribuci věstníku se přibližně rovnají nákladům na jeho tisk. Několik stovek věstníků rozesíláme odběratelům na jejich adresu domů, asi dvě třetiny prostřednictvím sborů nebo ochotných kolportérů. Pokud je možné, abyste odebírali věstník prostřednictvím Vašeho sboru nebo aby Vám ho doručoval někdo, kdo ho odebírá také, případně kdo ho již doručuje Vaším známým, prosíme, sdělte

nám to na adresu sdružení, případně na e-mailovou adresu: bjbzatec@wo.cz

Děkujeme také Vám všem, kteří pamatujete na činnost občanského sdružení Exulant svými finančními příspěvky. Z těchto vašich darů hradíme i náklady na vydávání a rozesílání věstníku, který vychází již v nákladu 1100 ks. Do tohoto čísla věstníku si opět dovoluujeme vložit složenku na případné dary na naši činnost. Vaše dary můžete poskytovat i převodem z vašeho účtu na účet sdružení, to je 209898309, kód banky 0800. Děkujeme.

Podmínkou členství v našem sdružení, jak pravidelně připomínáme, není osobní "příslušnost" k exilu resp. návratu. Do svých řad zveme i sympatizanty zajímající se o naši činnost. K přihlášení se za člena

stačí sdělit na adresu sdružení jméno a příjmení, datum narození, bydliště, příp. církevní příslušnost (sbor) a příp. vztah k pobělohorskému exilu (potomek, sympatizant, zájemce o historii apod.) Z každé přihlášky máme radost. Po obdržení přihlášky Vás zařadíme do adresáře pro zasílání věstníku. Pokud Vám můžeme věstník zasílat hromadně, prostřednictvím některého sboru, prosíme, uveďte jeho adresu.

Jak už jsme Vás informovali, chystáme na 2.-4. května 2008 do Lešna evropský kongres Exul Johann Amos Comenius. Zájemce o účast na této akci prosíme o zaslání předběžné přihlášky do 30.6.2007, abychom měli přehled o počtu účastníků.

Předběžná přihláška na kongres v Lešně 2.- 4.5.2008

jméno ..... příjmení ..... rok narození .....

ulice ..... číslo ..... PSČ .....

město ..... země .....

telefon ..... mobil ..... e-mail .....

doprava: společná - individuální (prosím zaškrtněte)

Prosíme, vyplněnou přihlášku odešlete do 30.června 2007 na adresu:

Jana Kubaňová
Slezská 25
130 00 Praha 3
jan.kuban@volny.cz

Informační věstník občanského sdružení EXULANT, vydává občanské sdružení EXULANT. Vychází 2x ročně. Sídlo občanského sdružení i redakce: Praha 1 – Nové Město, Jungmannova 9 – Husův dům, PSČ 110 00, Česká republika, <http://exulant.evangelnet.cz> ISSN 1801-514X